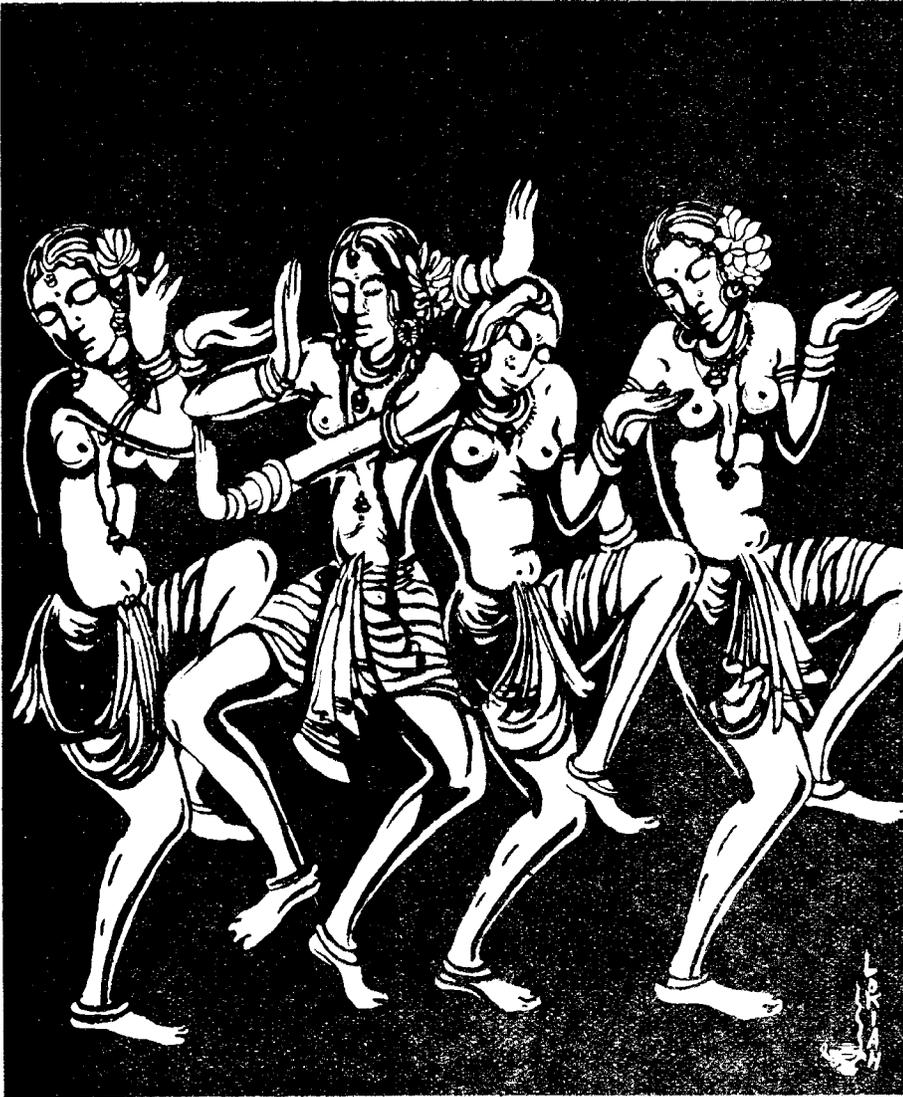

కవిత్వము

శ్రీ నాశం కామరాజు.

ఆమె నన్నె సంవత్సరాల వయస్సు లేదు. తెల్లని శరీరచ్ఛాయతో మనిషి కొంచెం సన్నంగా వుంటుంది. నల్లని కారుమబ్బుల్లోనుంచి తొంగి చూస్తోన్న చంద్ర బింబమువలె ఆమె ధరించిన వేషములో నుంచి తేజో విహీనంగా అగుపించుతోంది ఆమె ముఖము. అయినప్పటికీ దార్లు దార్లుగా విడిపోయి ముళ్లువడియున్న ఆమె జాటు—చినిగిపోయి దుమ్ముతో నిండియున్న ఆమె చీర—ఎండకుఎండి వానకుతడిసి కళావిహీనమై పెట్టుడిన శరీరము—అవి ఆమెను పూర్తిగా వికృతంగా చేసి వైచినవి. ఆమెదేహం చాలావరకు శుష్కించి పోయినది. కండు లోనికి పోయినది. ముఖమంతా మురికి అయినట్లుగా,

అనవ్యముగా వున్నది. పాత కాగితాలను—బజార్లలో పడవైచిన గుడ్డపేలికలను మూటలు మూటలుగా ప్రోగుచేయడమే ఆమె నిత్య కృత్యం.

“అది పిచ్చిది. దానిజోలికి ఎవ్వరూ వెళ్ళబోకండి. పిల్లలను కఱుస్తుంది. రాళ్లు విసురుతుంది. జాగ్రత్త సుమా!” అని ప్రతివారున్నూ తమ పిల్లల్ని భయపెట్టుతున్నారు.

నిజముగా దాన్ని చూచుటకుగాని— దాన్ని సమీపించుటకుగాని చాలామంది భయపడ్డారు కూడాను. కొంతమంది పెద్దమనుష్యులుచేరి ఆమెను ఆవూరునుంచి తరిమివేయాలని కూడా కృషి సల్పుతోన్నారు.

* * *

అమె పిచ్చిదని ప్రతివాళ్ల నమ్మకం. పిల్లలను ఏమి చేస్తుండోయని వాళ్ల భయము. అయితే ఆమె ఎవరి జోలికి రాదు. ఒకరిని తిట్టదు—ఒకరిని కొట్టదు. రాళ్లు రువ్వటం అసలు చేతనే కాదు. యితవరకు ఒకరినికూడా భయపెట్టిన పాపాన పోలేదు. మొండి గోడలుగల పాడు వడ్ల ఆపెంకుటింటి వసారాలో ఆమె నివాసం. ఊళ్ళో జొరికిన పాతచెప్పలు—త్రుప్పపట్టి వడవైచిన పాత లాంతర్లు బ్రంకులు—ఆమెసొమ్ములు. పాత గుడ్డల మూటలు ఆమె మూలధనం. ఆకలయితే యిరుగు పొరుగు యిండ్లకు వెళ్లి యింత అడిగి పెట్టించుకొని తింటుంది. తేకపోతే ఆలాగే పరుండి వుంటుంది. తీక్షణమైన ఎండలు కాస్తున్నానరే—వూకుపుట్టించే చలివున్నానరే—తొలిపీలేని వర్షము పడుతోన్నానరే—ఆమె ఆ ప్రదేశాన్ని మాత్రం మార్చదు. ఆమె వుండే ప్రదేశానికి ఎదురుగానే ఒక్కటే ఒహటి మునిసిపల్ లాంతరున్నది. కునికి పాట్లు పడుతూ ఆదీవమే రాత్రులవేళ ఆమెకు ఆధారమవుతుంది. పడికొట్టేవరకు ఆమె ఏవేవో పాటలు పాడుకుంటుంది. ఆ దీపం వింటూ వుంటుంది.

ఆమె పిచ్చిదని మాకు యేకోశాన నమ్మకములేదు. ఆమె ఎవరో ఒహ మహాతల్లి యనియు—ఆమెనుంచి తప్పుకుండా మేమందరము ఒక గుణపాదము నేర్చుకోవలసి వస్తుందని మేము గ్రహింప గలిగాం. ఆమె చరిత్రంతా ఏమిటో కనుగొన వలెనని మాకు వోవిధమయిన ఆతురత ఏర్పడింది. ఏపుట్టలో ఏపాము వుంటుండో ఎవరికి తెలుసు!

* * *

ఒకానొకదినం. ఆవేళ ఆఫీసునుంచీ అయిదింటికల్లా వచ్చేశాం. కోట్లు, తలపాగాలు వగయిరాక చేరి డ్రెస్సుంతా తీకేసి నేనూ మా సత్యము యిరుగుపొరుగు యింకో ఆయన కలసి బయలుదేరాం చల్లగాలికి. మేము నడిచే త్రోవలోనే ఆ పిచ్చిదాని నివాసస్థలం ఆగుపించటంచేత—వెతకబోయిన తీగ కార్ల చుట్టుకొన్నట్లు—

అప్రయత్నంగా అక్కడే ఆగిపోయాం. అప్పటికింకా ఆపిచ్చిది తన యధాస్థానానికి చేరలేదు. ఆమె మాట చెప్పుకుంటూ మేము అక్కడి గట్లపై కూలబడ్డాము— యింతలో సూర్యుడు ఒక్కసారి అస్తాది గ్రుంకటము— ప్రకృతంతా నల్లబడటము—ఒక్కసారిగా మునిసిపల్ దీపాలన్నీ వెలగటము—అన్నీ కూడా జరిగాయి. యింకా ఆ పిచ్చిది ఎంతసేకటికి వస్తుందోని మాలో మేం అనుకొంటున్నాం, పిలిచినట్లుగా యింతలో అదే వచ్చింది.

మొదట్లో మమ్ములనుచూచి గాబరా పడింది. భయకంపితయై వెన్నక్కు తిరిగింది. మేము దాన్ని కూర్చోపెట్టి మంచిమాటను చెప్పుకూ దాని భయాన్ని పార ద్రోలగలిగాం.

“తల్లీ... మీదేవూరు? ఏ కులము? యీలా బయలుదేరుటకు కారణము యేమిటి?” అని మేము నమ్మదిగా లాలించి ఆమెను అడిగాము. అందుకు ఆమె ఏమియు జవాబివ్వ జాలక దృష్టిక్రిందకు వచ్చింది అతి వినయంగా. అదే ప్రశ్నను మళ్ళా వేశాము. దానికామె ఏమనుకుండా గాని తలయెత్తి మావైపు చూస్తూ ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచింది. ఎర్రగా ప్రకాశించుతోన్న ఆమె నేత్రద్వయంనుంచి బొటబొట నాలుగు అశ్యబిందువులు రాలినవి. ఆమె కన్నీటి ధారలు మాహృదయాలను కల్మషం తేకుండా కడిగి వైచినవి. ఆమె ఎంతమాత్రం ఉన్నత్తురాలు కాదని ఆమెయొక్క వినయవిధేయతలే బహిరంగ పరుస్తోన్నాయి. హృదయ పరితాపము చల్లబడింది. మళ్లీ ప్రశ్నించాము.

“అయ్యా... నాయొక్క పాపిష్టి జీవితాన్ని గురించి... మీకేమని చెప్పుకొందును! చెప్పవలసినది— చెప్పవలసినది అని ఏకప్రాణం తీస్తోన్నారు. నా జీవిత రహస్యాలని బహిరంగ పరచుటకు నాకు నోరాడటం లేదు... మరిన్ని యిటువంటి సీచమైన చరిత్రను వినుటచే మీరుకూడా కొంత పాపాన్ని మూటగట్టుకోవలసి వస్తుంది. పరమపాపనులు మీరు! నేనో... దుర్మార్గు

రాలిని... పాపిని... నన్ను కత్తులతో పొడిచి చంపి ననూ పాపంలేదు... యింకా నన్నా పాపభగవంతుడు ఎందుకుంచాడో! 'పాపీ చిరాయుః' అన్న అశ్రోక్తి అబద్ధ మవుతుందా! అబ్బా... నేచెప్పలేను నా చరిత్ర పాపం... "అంటూ పొంగిపొంగి పస్తాన్న దుఃఖాన్ని ఆ పు కొ న లేక వెనక్కువడింది. ఆమె నేత్రాల్లోనుంచి కన్నీటిధారలు కారుతున్నాయి.

ఆమె యేడ్పును సమదాయించాము. "అమ్మా నీవేమియు భయపడవద్దు. జరిగినదేదో జరిగినది. గతించిన దానికై విచారించుట నిష్ప్రయోజన మవుతోంది. తెలి యకచేసిన పాపాన్ని చెపితే పరిహార మవుతుందంటారు. కాబట్టి ఈ విషయమై నీవేమియు చింతించక త్వరితముగా చెప్పుము!... అయినా, ప్రపంచములో ఎంతమంది యిత కంట సీచంగా ప్రవర్తించినవారు లేరు? ఎంతమంది కులం నించి వెలివేయ బడ్డవారు లేరు? నీవొక్కరైవే కాదులే ...దురాచారమనేదీ అసలు ప్రబలిపోయింది" అని అనేక రకాలుగా ఆమెను బుజ్జించి మరలమరల అడిగాం. చివరకామె యీలాచెప్పింది మెఱుస్తాన్న నేత్రాల్లో.

"కులమునకు నేనునూ ఒహ పేరెన్నిక గన్న బ్రాహ్మణ యవతినే. అయితే ఏమి లాభం! నా జీవిత మంతయు అడవిగాచిన వెన్నెలయింది. మా తండ్రిగారొక సనాతన ధర్మాచార వరాయణులు. మేము ముగ్గురు బిడ్డ లం ఆయనకు. నేను కడగొట్టుదాన్ని. ప్రథమద్వితీయులు నాకు సోదరులు. నాకు తెలివినచ్చే సరికల్లా మాతండ్రిగారు పరలోకయాత్ర సాగించారు. అప్పటినుంచి మా అమ్మయే మమ్మల్ని కొంతవరకుపెంచి పెద్దవాళ్ళను చేసింది. అప్పు డప్పుడు మాత్రం ఆమె భావ ప్రపంచములో మానాయన గారివిగ్రహం అగుపించినపుడల్లా ఏడుస్తాండేది. కాని మేం, దిగులుపడిపోతామని అట్టే ఏడ్చేది కూడా కాదు. లోలోపలే అణచుకుంటుండేది దుఃఖాన్ని. అదిన్నీ గాక మా అమ్మ యిరుగుపొరుగు వారితో మాట ప్రస్తావనగా "ముందుముందు దాని గతి ఎం గావాలి... పాముకున్నన్ని

కండ్లు లేవుగదా!" అని నా విషయం అప్పు డప్పుడు వారితో ముచ్చటించుతూ కండ్లవెంట బొటబొట నీళ్లు కారుస్తూండడంకూడా నే చూచినటులే గురుతు. అయినా అప్పటికింకా నాకు ప్రపంచ జ్ఞానం అంతగా తెలియనం దున వారి ఆలోచనలో నేనేమీ జోక్యం కలిగించుకునే దాన్ని కాను. నన్ను చూచినప్పుడల్లా ఆమె ముఖాన ఒహ విధమయిన జాలిగుణం అగుపించేది. కండ్లు తడి అయ్యేవి.

* * *

కాలచక్రం తిరిగింది. యీ ప్ర పంచ ము లో ఎన్నెన్నో మార్పులు కలిగాయి. నాకు తీరా వదవ శం వత్సరం గడవకముందే... అల్లారుముద్దుగా పెంచు తూన్న నా తల్లికూడా నాకు దూరమయింది. ఇదంతా నాదురదృష్టం! నాకు చాలా కాలంవరకు తల్లి మీ డి ప్రేమ తక్షణలేదు.

మరికొన్నేండ్లు జరిగాయి... నాతోడి వారలంద రకు వివాహాలుకూడా అయ్యాయి. భర్తలతో సుఖంగా కాలం వెళ్ల బుచ్చుతోన్నారు. మరి... నా కర్మమేమిటా... యని నాకు తీవ్రమైన విచారం కల్గింది. అది అనంతమైన విచారం. అది నాహృదయములో శార్చిచ్చువలె రగు ల్కొంటూంది.

నేనువైధ్యమనే గొలుసులచేత బంధించ బడితినిని క్రమంగా తెలుసుకున్నాను. అప్పుడు నాకు ఒహ విధ మయిన భయం కల్గింది. ఒళ్లంతా కంప మెత్తింది. అల్లు తీసిన తేగవలె కూలిపోయాను. భర్తంటే ఎవరో— వివాహమంటే ఏమిటో— యితవరకు నాకు సరిగ్గా తెలి యనే తెలియదే! అప్పుడే వివాహ మవటం— భర్త్యువి యోగం సంభవించటం కూడా!! యింతా గ్రహించేసరికి నా మనస్సంతా ఒకవిధంగా మారి పో యి ణి ణి. ఎవో క్రొత్త క్రొత్త పూహలు నాలో రేకెత్తాయి. వసి తనాన్నె గొంతులు కోస్తున్న ఈ పాపిష్టి సంఘాన్ని తలంచేసరికల్లా... జ్వరంగజేటు పరిపాలన నాటికాల ములో హిందూమతాన్ని ధ్వంసంచేస్తూ దేవాలయ గోపు

రాల్ని పడగొట్టిన మేచ్చులు ఒక్కసారిగా జ్ఞప్తికి వచ్చారు. ఇప్పుడీ సంఘంకూడా అంతే, సంఘం— సంఘం అని మనం పూర్వక విర్రవీగుతాం. సంఘం చేసే వనలన్నీ యితేనా? అని నాలో నేను ఏడ్చాను. నాలో నేనే తిట్టుకున్నాను. సంఘాన్ని—భగవంతుణ్ణి కూడా దూషించాను. ఎవర్ని నిందించితే ఏం లాభం గనుక? నా కర్మమేమయినా తప్పిందా!

ఆరోజునుంచే బజారుముఖం చూడడానికి నాకు మొగం చెల్లలేదు, రంగురంగుల చీరలుకట్టడం—తల దువ్వి శృంగారించుకోవడం—పూలుపెట్టుకోవడం పూర్తిగా పరిత్యజించాను.

* * *

కాలచక్రం తిరుగుతోంది. నాకు యవ్వనం ముదిరేకొలిది నాహృదయం క్రొత్త క్రొత్త భావాలకు ఆధారమయింది. నా పున్నతోక్షల్ఫలాన్ని చూచి నాలోనే కృంగిపోయేదాన్ని. ఆశ అనేది నా మనస్సులో హరించిపోయింది. అనాధ స్త్రీలయొక్క జీవితం ప్రకంచ నాటకంలోని ఒక రంగము కదాయని గ్రహించాను, పరపురుషులను కన్నెత్తిఅయినా చూశేదాన్ని కాను. నాలో నేనే దుఃఖస్తూ కృశించి పోతుండేదాన్ని. నాకు ధైర్యం చెప్పేవారు కూడా లేరు. నాలో నేనే ధైర్యం చెప్పకుంటూ నా ఆత్మకు కొంత పువళాంతి కల్గించుకొనేదాన్ని. సుష్కించి పోతున్న నా దేహాన్ని చూచి కుమిలిపోతుండేదాన్ని.

* * *

మా కుటుంబములో అగ్నిపర్వతం బయలుదేరింది. అది క్రమంగా కంపించి ఒక్కసారి భగ్గుమంది. ఆ కదిలిక యొక్క అర్థం నే గ్రహించలేకపోలేదు. దానితోపాటు మా కుటుంబమంతా విడిపోయింది. అప్పుడు నాహృదయంలోని దిగులు మరింత యెక్కువైంది. నేను ఏకప్రాణి నయ్యాను. నాకు నేనే ఆధారం. నన్నో చోట వంట

మనిషిగా కుడిర్చి వాళ్ళ త్రోవ వాళ్ళ చూచుకున్నారు మాసోదరులు.

తుదకు నా బ్రతుకు వంటలు కూడా చేయవలసి వచ్చిందా భగవంతుడా అనుకొని పనిలో ప్రవేశించాను. వంటచేస్తూ అక్కడనే రోజులు వెళ్లుచుపో న్నాను. యీలా కొన్నాళ్లు జరిగింది. నాయందు యజమానుడు బహుసరదాగా వుండేవాడు. నేనంటే ఆయన కపరిమితమైన ప్రేమకూడాను. ఆ ప్రేమే నాలంత్యానికి నా దౌర్భాగ్య దశకు మూలమయింది. నన్నుజూచి నపుడల్లా ఆయన ఒహ నిట్టూర్పువిడిచి ఒక నిమిష కాలము తనలో తాను ఏమిటో దీర్ఘంగా ఆలోచించే వాడు... . నేనంత రూపవతిని కూడా కాను. అయిననూ మిలమిలలాడే నా శరీరం ఆయనదృష్టి నాకర్పించింది. నిండుచంద్రుని కాంతిలా ప్రకాశించుతోన్న నా ముఖబింబమే ఆయన్ను పూర్తిగా ముగ్ధునిజేసి వైచింది. క్రమక్రమంగా మాయిరువుర మధ్యనూ ఒహ విధమయిన ప్రేమాంకురాలు మొలకలెత్తాయి.

* * *

ఒకానొకదినం. అది వెన్నెలరాత్రి. ఆవేశరాత్రి నేనొక్కరైను యధాప్రగారం మేడమీద పరుండి వున్నాను. వెన్నెల పిండారబోసి నటులుంది. గాలికూడా బాగాహాయిగా వీస్తోంది. అక్కడక్కడమాత్రం చుక్కలు తొంగిచూస్తోన్నాయి అనంతమైన ఆకాశాన్ని. పది కొట్టె సదికల్లా ఆప్రయత్నంగా కండ్లుమూశాను.

... . నగం నిద్రలో మెలుకువవచ్చింది. ఉలిక్కిపడి లేచాను. శాంతియుతమయిన నాఆత్మ కంపింప సాగింది. కారణం కనుగొనలేకపోయాను. ప్రక్కకు తిరిగి చూశాను. అది నాజన్మలోకూడా అనుభవించని ఒహ క్రొత్తరకం. నానుదుటిమీద వూదుతున్న మాయింటి యజమానిముఖం, ముఖం పైకెత్తాను. పరిపూర్ణ కళలతో ప్రకాశించుతోన్న చంద్రబింబం మాత్రము నానేత్రాల

కగుపించింది. తన చల్లని కిరణాలతో నన్ను మరింత ప్రోత్సహించుతోంది. అప్పుడు నాహృదయం నల్ల మబ్బులను చూచిన నెమలిలాగు పుబికిపోయింది. ఏంజ వాచిచ్చేందుకూ నాకు నోరాడలేదు. నన్నావ్యక్తి మరంత అదుముతూన్నాడు. నాదేహమంతా బంధించ బడ్డట్లయింది. అదో-అప్రయత్నంగా నానోటినుంచీ “అబ్బా ... ఏమిటండీ యిది.”— “అసహ్యం...” అన్నమాటలు మాత్రం వెల్వడ్డాయి. అందుకాయన ఏవో కొన్నిమాటలు చెప్పాడు. అందుకునేను మానంగా పూరుకున్నాను. “మానం అర్థాగీకారం” అని అనుకున్నాడు కాబోలు, నాదేహాన్ని పూర్తిగా స్వాధీనపరుచుకున్నాడు. నా ఆవేదన కొంతవరకు తగ్గింది. ఆరాత్రంతా అతని బాహువులలో మునిగివున్నాను... .. ఆలాగే కొన్ని మాసాలు కూడా సునాయాసముగా గిర్రున తిరిగిపోయాను.

* * *

క్రమంగా యీ దుర్వార్త పూరంతా వ్యాపించి పోయింది. లోకులందరూ నన్ను దూషించారు. సంఘానికి అకీర్తి తెస్తున్నానని కులములోనుంచి వెలివేశారు. నా సోదరులకు నే విషమై పోయాను. నేనంటే నాలుక కొరుక్కునే మాయింటి యజమానికికూడ నాయందు నాకరుణగాని-ప్రేమగాని లేకపోయింది.

నేను నిరాధారనయాను. జీవితంమీద వెగటు బుట్టింది. దేహాన్ని వదలివేద్దామన్నంత కష్టమైంది. కాని యింకో దుర్మార్గుడు నాకా సమయానికి ఆధారమై మరి కొన్నాళ్లు భూమిమీద నిలబెట్టాడు. అతనింకా నన్ను పూర్తిగా పాడుచేశాడు. అతనితో అన్నిపట్టణాలు అన్ని దేశాలు తిరిగాను. దేశదేశాల నాగరికతలను నే ననుకరించాను. సుఖమంతా అతనితోనే వుండనుకొన్నాను. రూపాయలు దమ్మిడిగ ఖర్చుచేశేవాళ్ళం. నాస్వరూపమంతా పూర్తిగా మారిపోయింది. కాళ్ళకు బర్మా శాండల్సు వెంటనొక దాసీ తేంచే బయటకు వచ్చేదాన్ని కాను. నన్ను దూషించినవారంతా అప్పుడు నన్నుచూచి

సిగ్గుచెందేవారు. నన్ను గురించి కలుపుకు కలువిధాలగా చెప్పుకునేవారు. నేనంటే వ్రతివాళ్లు పువ్విట్లారేవారు. అనేకమంది నాకు దాసులు అయ్యారుకూడాను. రకరకాల వస్తువులునాకు కొనిపెట్టేవారు. నాకమిటనిండా రూపాయలు వెదజల్లి పోయేవారు.

ఆలాంటిజీవితమే అప్పుడు నాకు హాయి గూర్చింది. నిర్విచారమయిన జీవితమిది. ఎల్లప్పుడూ ఆలాగే వుంటే బాగుండుననిపించింది. ఎప్పుడూ నాకవరో బహు తోడుగా వుండాలి సిందే. వగలంతా నన్ను గూర్చి పుకనవ్వసింది అసహ్యించుకోనే సనాతన చక్రవర్తులందరూ దీపాలుపెట్టగనే నాకు పరిచారులయ్యేవారు. ఒకరనేమిటి... .. లెక్కలేనంతమంది!

* * *

చాలామాసాలు-సంవత్సరాలు గడిచాయి. నేను పూర్తిగా మారిపోయాను. బలహీనం ఏర్పడింది. రక్తం లేదని డాక్టర్లు చెప్పారు. మంచానబడ్డాను. పలకరించే దిక్కు లేకపోయింది. అందరూ నన్ను చూచి అసహ్యపడేవారు. నన్ను చూచేందుకుకూడా ఎవ్వరికీ ప్రాణం ఒప్పింది కాదు. కాలవైపరీత్యం? అప్పటి స్వేచ్ఛా జీవితమంతా స్వప్నతుల్యమయింది. సహజ సౌందర్యముతో పుట్టిపడే ఆక్రమణి దృశ్యాలన్నీ మబ్బుచాటున మణిగి పోయాయి. అప్పటి నా డాంబిక వేషమంతా కేవలం రంగస్థలంమీది వేషధారణమయింది.

దినాలుగడిచే కొలది నాశల్యమే మిగిలింది. రుగ్మత ఎక్కువయింది. ఈ ప్రపంచములో యికనాకు తావు లేదనుకున్నాను. లోకమంతా వట్టిబూటకము గదా అని గ్రహించాను. మరల కొంచెం సత్తున వచ్చింది. కాళ్ళకు బుద్ధిచెప్పి యీలా తిరుగుతూన్నాను. అంతే గాని ‘నేనేమో పిచ్చిదాన్నిగాను’ అంటూనే తుర్రున అక్కడనుంచి పారిపోయింది.